

ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารกับประสิทธิผลของโรงเรียน
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1

THE RELATIONSHIP BETWEEN VISIONARY LEADERSHIP OF ADMINISTRATORS AND THE
EFFECTIVENESS OF SCHOOLS UNDER LOEI PRIMARY EDUCATION SERVICE AREA OFFICE 1

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ พิเศษ ดร. ดุษฎีวណ์ แก้วอินทร์*

ดร.อรอนงค์ แสงวงการ*

ดร.สมชาย ตั้งศุภศิริ*

ดร.ปราภากร บุตรโยชน์โท*

ดร.อนุช ธรรมวรรณ*

อาจารย์ว่าที่ร้อยตรีหญิงจรรย์นที อุดชุมพิสัย**

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาระดับภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหาร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1 2) เพื่อศึกษาระดับประสิทธิผลของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1 3) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ ของผู้บริหารกับประสิทธิผลของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ข้าราชการครู และบุคลากรทางการศึกษา ในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1 ปีการศึกษา 2558 จำนวน 310 คน ประชากรประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 32 คน และครู จำนวน 278 คน เครื่องมือใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลประกอบด้วย แบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป ด้วยการแจกแจงความถี่ หาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน คือ การหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson's Product Moment Correlation Coefficient)

ผลการวิจัย พบว่า

1. ภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหาร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1 โดยภาพรวมและรายด้าน ทุกด้านอยู่ในระดับมาก
2. ประสิทธิภาพของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1 โดยภาพรวมและรายด้านพบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับมาก
3. ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารกับประสิทธิผลของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1 โดยภาพรวมมีความสัมพันธ์ทางบวก อยู่ในระดับ ปานกลาง ($r = .58$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ABSTRACT

The purposes of this study were 1) to study in level of factors condition of the vision leader of administration in Loei Primary Educational Service Area Office 1. 2) to study the effectiveness of Schools under

คำสำคัญ : ภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหาร, ประสิทธิภาพของโรงเรียน

* คณะวิจัย โครงการจัดตั้งมหาวิทยาลัยอีสานบัณฑิตพัฒนาศาสตร์

** ประธานกรรมการด้านการวิจัย

the Loei Primary Educational Service Area Office 1. 3) to study the relationship between principals' vision leader of administration and the effectiveness of school under the Loei primary educational office area 1. Samples were 310 persons (32 administration and 278 teachers) under Loei primary educational office area 1. The rating scale questionnaires were used as the tool for the data collecting. Analyzed by the computer program to find out the frequencies, percentage, mean and standard deviation. The static that used for research assumption was Pearson Product-Moment Correlation Coefficient.

The results of this study were found that:

1. The vision leader of administration under loei primary educational service area office 1 in the total and each item in overall point of view were at the high level.
2. The effectiveness of schools under loei primary educational service area office 1 in the total and each item in overall point of view were at the high level.
3. The vision leader of administration under loei primary educational service area office 1 in the total has positive relationship with effectiveness of school commitment. They showed middle level of relationship ($r=.58$) with statistical significance at .01

Keywords : visionary Leadership. Effectiveness of schools.

ภูมิหลัง

ปัจจุบันโลกมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ทั้งทางด้านสังคม เศรษฐกิจ การเมือง และเทคโนโลยีอันเป็นผลมาจากการพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศ และการปรับเปลี่ยนโครงสร้างทางเศรษฐกิจ และการเมืองทำให้ประเทศต่างๆ ต้องพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน และมีความเชื่อมโยงระหว่างกันมากขึ้น อีกทั้งยังต้องพยายามปรับเปลี่ยนการดำเนินนโยบายให้เท่าทันกระแสของการเปลี่ยนแปลง เพื่อให้ประเทศของตนเองสามารถยืนหยัดอยู่ในสังคมโลกอย่างมีศักดิ์ศรี คุณภาพประชากรเป็นปัจจัยสำคัญที่สนับสนุนการขับเคลื่อนนโยบายไปสู่ความสำเร็จ และสามารถแข่งขันกับนานาประเทศได้โดยเฉพะอย่างยิ่งการพัฒนาระบบการจัดการการศึกษาของประเทศซึ่งถือว่าเป็นกลไกที่สำคัญที่สุดที่จะพัฒนาคุณภาพของประชากร (สมเกียรติ บาลลา, 2554, หน้า 1)

โรงเรียนถือว่าเป็นแหล่งเรียนรู้ที่สำคัญยิ่งในการพัฒนาผู้เรียนและผลิตกำลังคนให้มีศักยภาพที่จะช่วยพัฒนาประเทศไปสู่เป้าหมาย ซึ่งการพัฒนาโรงเรียนให้มีศักยภาพและความพร้อมการพัฒนา ผู้เรียนที่มีคุณภาพนั้นย่อมจะนำไปสู่การบรรลุผลในการช่วยขจัดปัญหาวิกฤตทางการศึกษาต่างๆ ได้ อาทิ คุณภาพสถานศึกษาที่แตกต่างกัน คุณภาพของผู้เรียนที่มีมาตรฐานไม่เท่าเทียมกัน ผู้เรียนขาดกระบวนการเรียนรู้ที่จะพัฒนางานอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต แผนพัฒนาการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ ฉบับที่ 11 (พ.ศ. 2555-2559) มีนโยบายที่มุ่งเน้นพัฒนาคุณภาพการศึกษาและสร้างโอกาสทางการศึกษาให้คนไทยได้เรียนรู้ตลอดชีวิต เพื่อให้คนไทยทุกกลุ่มทุกวัยมีคุณภาพมีความพร้อมทั้งทางร่างกาย จิตใจ สติปัญญา มีจิตใจสำนึกของความเป็นไทย มีความเป็นพลเมืองที่ดีที่ตระหนักและรู้คุณค่าของขนบธรรมเนียมประเพณี ศิลปะ วัฒนธรรมที่งดงาม มีภูมิคุ้มกันต่อการเปลี่ยนแปลง และสนองต่อทิศทางการพัฒนาประเทศในโลกเวที โดยลดความแตกต่างของการจัดการศึกษาในโรงเรียนทำให้ทุกโรงเรียนมีคุณภาพ หรือมีประสิทธิผลเท่าเทียมกัน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2552, หน้า 17) โรงเรียนที่จะมีประสิทธิผลนั้น ปัจจัยที่สำคัญอย่างหนึ่ง คือ ภาวะผู้นำของผู้บริหาร เพราะผู้บริหารจะสามารถคาดการณ์อนาคตของโรงเรียนได้อย่างชัดเจน ซึ่งช่วยให้สามารถรับมือกับการเปลี่ยนแปลงตามสถานการณ์ต่างๆ ได้ดี และสามารถที่จะวางแผนการ

บริหารได้อย่างเหมาะสมในขณะที่ Hoy & Miskel (2008, p. 241) ให้ทัศนะว่า องค์ประกอบสำคัญที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียน ได้แก่ ผู้บริหาร ครู นักเรียน และโรงเรียน และได้กล่าวเสริมว่า พฤติกรรมการบริหารของผู้บริหาร มีความสำคัญ และส่งผลโดยตรงต่อความสำเร็จในงานของผู้บริหาร ดังนั้น ผู้บริหารจึงมีบทบาทที่สำคัญอย่างยิ่งในการพัฒนา เพราะเป็นผู้นำพาโรงเรียนให้บรรลุเป้าหมาย และภาวะผู้นำของผู้บริหารจะสามารถคาดการณ์ขนาดของโรงเรียนได้อย่างชัดเจน ซึ่งจะช่วยให้สามารถรับมือกับการเปลี่ยนแปลงตามสถานการณ์ต่างๆ ได้ดี และสามารถวางแผนการบริหารได้อย่างเหมาะสม ขณะที่ Hatc (2008) กล่าวถึงภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ว่าเป็นภาวะผู้นำรูปแบบใหม่ ที่เกี่ยวข้องกับการเพิ่มประสิทธิภาพ และความรับผิดชอบในการตัดสินใจ การบริหารจัดการประสพผลสำเร็จได้นั้น ขึ้นอยู่กับผู้นำที่จะต้องนิเทศให้คำปรึกษา และให้โอกาสบุคลากรพัฒนาผลผลิต และการบริหารทำให้เกิดความไว้วางใจให้กับบุคคล ผู้นำต้องคาดการณ์เหตุการณ์ต่างๆ ที่มีอิทธิพลต่อสถานการณ์ในอนาคต ทำให้สามารถดำเนินงานไปสู่ทิศทางที่ถูกต้องสอดคล้องกับ Kahn (2008) ที่กล่าวถึงภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารโรงเรียนว่า ต้องมีความสามารถกำหนดวิสัยทัศน์ได้อย่างชัดเจน โดยผู้บริหารโรงเรียนต้องจุดประกายความคิดสร้างสรรค์ และใช้พลังจูงใจให้บุคลากรทำงานบรรลุตามเป้าหมายที่วางไว้ จนสำเร็จ ส่วน Thomson (2008 อ้างถึงใน Nanus, 1992) กล่าวว่า ผู้บริหารโรงเรียนต้องนำบุคลากรให้หลุดพ้นจากความคิดในกรอบเดิม สื่อสารและถ่ายโอนข้อมูลข่าวสารได้อย่างชัดเจน รวมถึงพัฒนาศักยภาพของทรัพยากรอย่างต่อเนื่อง และสามารถนำความรู้ความสามารถมาใช้กำหนดทิศทาง การคาดคะเน และสามารถนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อโรงเรียน ซึ่งสอดคล้องกับทัศนะของ เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์ (2538, หน้า 6) ได้กล่าวถึงวิสัยทัศน์ที่จะช่วยกำหนดทิศทางการคาดคะเน และสามารถใช้ประโยชน์จากการคาดคะเนนั้นมาประกอบการวางแผนดำเนินงานได้อย่างมีคุณภาพ วิสัยทัศน์จึงเป็นสิ่งจำเป็นที่ผู้บริหารโรงเรียนทุกคนจะต้องมี งานวิจัยและวรรณกรรมต่างๆ ได้ยืนยันว่าวิสัยทัศน์เป็นสิ่งจำเป็นและเป็นองค์ประกอบที่สำคัญของผู้บริหารในการ

จากความเป็นมาและความสำคัญดังกล่าวมาแล้ว จะเห็นได้ว่า ถ้าผู้บริหารมีภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ เป็นผู้ที่มีความสามารถในการจูงใจหรือนำบุคคลอื่นๆ อย่างมีวิสัยทัศน์กว้างไกล กระตุ้นและสนับสนุนให้บุคลากรคิดนอกกรอบ กล้าคิด กล้าตัดสินใจ มีความคิดสร้างสรรค์ พร้อมกับหาแนวทางวิธีใหม่ๆ ในการบริหารเพื่อให้โรงเรียนประสบความสำเร็จด้วยเหตุผลดังกล่าว ทำผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษาภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ ของผู้บริหารกับประสิทธิผลของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1 ว่าอยู่ระดับใด มีความสัมพันธ์กันหรือไม่ เพื่อให้ผู้ที่เกี่ยวข้องสามารถนำข้อมูลที่ได้ไปใช้เป็นแนวทางในการวางแผนปรับปรุงพัฒนาโรงเรียนให้การทำงานดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประโยชน์สูงสุด

คำถามการวิจัย

1. ภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหาร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1 อยู่ในระดับใด
2. ประสิทธิผลของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1 อยู่ในระดับใด
3. ภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารมีความสัมพันธ์กับประสิทธิผลของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1 หรือไม่

ความมุ่งหมายการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหาร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1
2. เพื่อศึกษาระดับประสิทธิผลของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหาร กับประสิทธิผลของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1

กรอบแนวคิดของการวิจัย

การศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยกับภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารกับประสิทธิผลของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1 ดังภาพประกอบ ซึ่งสามารถนำเสนอเป็นกรอบแนวคิดได้ ดังนี้

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดของการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey research) ที่มุ่งศึกษาความสัมพันธ์ระหว่าง ภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารกับประสิทธิผลของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1 ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยตามขั้นตอน ดังต่อไปนี้

ประชากรและตัวอย่างกลุ่ม

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยกำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ดังนี้

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1 รวมทั้งสิ้น 1,598 คน ประกอบด้วยผู้บริหารสถานศึกษาจำนวน 163 คน และครูจำนวน 1,435 คน

2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ข้าราชการครู และบุคลากรทางการศึกษาในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1 ปีการศึกษา 2558 ประกอบด้วยผู้บริหารจำนวน 32 คน และครู จำนวน 278 คน รวมทั้งสิ้น จำนวน 310 คน ผู้วิจัยดำเนินการกำหนดกลุ่มตัวอย่าง และการสุ่มกลุ่มตัวอย่าง ดังนี้

2.1 กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่าง (Sample size) โดยใช้ตารางของเครจซี่ และมอร์แกน (Krejcie & Morgan อ้างถึงใน พิมพ์อร สดเอี่ยม, 2557, หน้า 35) ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 310 คน

2.2 เลือกกลุ่มตัวอย่างโดยใช้วิธีสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified random sampling) จำแนกตามอำเภอ ขนาดของโรงเรียน และตำแหน่งหน้าที่แต่ละชั้นใช้วิธีกำหนดตามสัดส่วน

2.3 ทำการสุ่มตัวอย่างอย่างง่าย (Simple random sampling) โดยวิธีจับฉลาก จำนวนประชากร และกลุ่มตัวอย่างปรากฏ

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เป็นแบบสอบถามจำนวน 1 ฉบับ โดยแบ่งเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check list) สอบถามเกี่ยวกับ เพศ ตำแหน่งหน้าที่ ประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน วุฒิการศึกษา และขนาดโรงเรียนที่ปฏิบัติงาน

ตอนที่ 2 ภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1 ผู้วิจัยศึกษาตามกรอบแนวคิดที่ผู้วิจัยสังเคราะห์ขึ้นซึ่งแบ่งองค์ประกอบออกเป็น 5 ด้าน 1. การสร้างวิสัยทัศน์ 2. การสื่อสารวิสัยทัศน์ 3. การปฏิบัติตามวิสัยทัศน์ 4. การเป็นแบบอย่างที่ดี 5. การเสริมสร้างพลังอำนาจ ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ของ Likert (ศุภมาส อังสุโชติ, 2552) มี 5 ระดับและกำหนดเกณฑ์คะแนน ดังนี้

- 5 หมายถึง ผู้บริหารมีภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์อยู่ในระดับมากที่สุด
- 4 หมายถึง ผู้บริหารมีภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์อยู่ในระดับมาก
- 3 หมายถึง ผู้บริหารมีภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์อยู่ในระดับปานกลาง
- 2 หมายถึง ผู้บริหารมีภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์อยู่ในระดับน้อย
- 1 หมายถึง ผู้บริหารมีภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์อยู่ในระดับน้อยที่สุด

ตอนที่ 3 แบบสอบถามประสิทธิผลของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1 ผู้วิจัยศึกษาตามผลการสังเคราะห์จากแนวคิดและงานวิจัย แบ่งเป็น 3 องค์ประกอบ คือ 1) ความพึงพอใจในงานของครู 2) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน 3) การบรรลุเป้าหมายร่วมกัน ลักษณะแบบสอบถามเป็นชนิดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) ตามวิธีของ Likert มี 5 ระดับ และกำหนดน้ำหนักการให้คะแนน ดังนี้ (ภัทรพร เกษสังข์, 2549, หน้า 117)

- 5 หมายถึง โรงเรียนมีประสิทธิผลอยู่ในระดับมากที่สุด
- 4 หมายถึง โรงเรียนมีประสิทธิผลอยู่ในระดับมาก
- 3 หมายถึง โรงเรียนมีประสิทธิผลอยู่ในระดับปานกลาง
- 2 หมายถึง โรงเรียนมีประสิทธิผลอยู่ในระดับน้อย
- 1 หมายถึง โรงเรียนมีประสิทธิผลอยู่ในระดับน้อยที่สุด

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามขั้นตอน ดังนี้

1. ผู้วิจัยขอหนังสือขอความอนุเคราะห์ เพื่อขออนุญาต จากผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1
2. ผู้วิจัยส่งแบบสอบถามทางไปรษณีย์ และแบบสอบถามบางส่วน ผู้วิจัยได้เดินทางไปเก็บด้วยตนเอง
3. ผู้วิจัยเก็บรวบรวมแบบสอบถามด้วยตนเอง และตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์ของแบบสอบถามทุกชุด หลังเก็บรวบรวมข้อมูล
4. นำแบบสอบถามที่สมบูรณ์ไปวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้ประมวลผลข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังต่อไปนี้

1. สถิติบรรยาย (Descriptive statistics)
2. การแจกแจงความถี่ (Frequency)
3. ร้อยละ
4. ค่าเฉลี่ย
5. ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน
6. สถิติอ้างอิง (Inferential statistics) การทดสอบค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson's Product Moment Correlation Coefficient) (ภัทรพร เกษสังข์, 2549, หน้า 171)

สรุปผลการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้สรุปผลการวิจัย ดังนี้

1. ภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหาร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1 พบว่า ภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านที่ 2 การสื่อสารวิสัยทัศน์ รองลงมา คือ ด้านที่ 3 การปฏิบัติตามวิสัยทัศน์ ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านที่ 4 การเป็นแบบอย่างที่ดี
2. ระดับประสิทธิผลของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1 พบว่า ประสิทธิภาพของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1 โดยภาพรวมอยู่ในระดับดีมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับมาก ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านที่ 1 ความพึงพอใจของครู (Sat) รองลงมาคือ ด้านที่ 2 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน (Ach) และด้านที่ 3 การบรรลุเป้าหมายเดียวกัน (Gao)
3. ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารกับประสิทธิผลของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1 พบว่า โดยภาพรวมมีความสัมพันธ์กันทางบวก ในระดับปานกลาง ($r = .58$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01

อภิปรายผลการวิจัย

ผลการวิจัยความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารกับประสิทธิผลของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระถมศึกษาเลย เขต 1 ครั้งนี้สามารถนำมาอภิปรายเฉพาะประเด็นสำคัญเพื่อให้เกิดความชัดเจนดังนี้

1. ภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารกับประสิทธิผลโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาเลย เขต 1 โดยภาพรวมอยู่ในระดับดีมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติมฉบับที่ 2 (2545) ที่ว่าด้วยผู้บริหารโรงเรียนควรมีหลักในการบริหารจัดการ ผู้บริหาร เป็นหลักสำคัญยิ่งของโรงเรียน เพราะ เป็นผู้นำที่จะนำพาองค์กร ไปสู่เป้าหมายได้สำเร็จ ซึ่งสอดคล้องกับ ทิศนะของ สุริทธิ์ ยอดสละ (2556, หน้า 45) ทำการวิจัย เรื่อง การพัฒนาภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารโรงเรียน ประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า สภาพปัจจุบันภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาโดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก ผลการวิจัยที่สอดคล้องกับงานวิจัยของ นิภัณฑลาลันเหนือ (2554, หน้า 249-250) ที่ได้วิจัย เรื่องโมเดลสมการโครงสร้างภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหาร สถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า ภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานอยู่ในระดับมากเช่นกัน ส่วนการรับรู้ความสามารถรวมของครูมีความสัมพันธ์กับ ประสิทธิภาพของโรงเรียน อาจเป็นเพราะคณะครูในโรงเรียนมีความสามารถในการพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพ ยกระดับ ความสามารถและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนให้สูงขึ้นได้ และสอดคล้องกับ Hoy & Miskel (2008) ได้ให้ทัศนะว่า การรับรู้ความสามารถจะแสดงให้เห็นถึง การรับรู้ความสามารถของกลุ่ม การยอมรับซึ่งกันและกัน และการพัฒนา ความสามารถของครูในโรงเรียนในการปฏิบัติงานเพื่อบรรลุเป้าหมายที่ได้ตั้งไว้

2. ประสิทธิภาพของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1 ผลจากการวิจัย พบว่า ความผูกพันต่อองค์กรของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1 โดยภาพรวมอยู่ในระดับดีมาก ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ซึ่งเป็นเป้าหมายสูงสุดของการจัดการศึกษา ได้มีนโยบายกำหนดให้โรงเรียนต้องมีศักยภาพในการพัฒนาผู้เรียน ดังนั้นโรงเรียน จึงต้องปรับปรุงศักยภาพ สร้างวิสัยทัศน์ (Vision) และเป้าหมาย (Goal) ที่ชัดเจนมีการกำหนดกลยุทธ์ ที่สัมพันธ์กับ สิ่งแวดล้อมภายนอก ทั้งนี้ เพื่อให้เป็นแนวทางในการทำงานของคนในองค์กรมีความสัมพันธ์กันระหว่างเป้าหมายของ บุคคลกับเป้าหมายของทีมโดยบุคลากรในองค์กรต้องมีความสามารถมีส่วนร่วม ในการตั้งเป้าหมาย ทั้งด้านการ บริหารงานทั่วไป ไปงบประมาณ วิชาการ และความสัมพันธ์ชุมชน ให้คุ้มค่า และเกิดประโยชน์อย่างสูงสุด นอกจากนี้ กระทรวงศึกษาธิการยังได้กำหนดนโยบายการปฏิรูปการศึกษา (พ.ศ. 2552 - 2561) โดยมีวิสัยทัศน์ให้คนไทยเรียนรู้ ตลอดชีวิตอย่างมีคุณภาพ ซึ่งสอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ที่มุ่งพัฒนา ผู้เรียนให้เป็นคนดี มีปัญญา มีศักยภาพในการศึกษาต่อและประกอบอาชีพ ในการดำเนินการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน จึงต้องกำหนดจุดเน้นไปพร้อมกับการพัฒนาข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา ดังนั้นจึงทำให้โรงเรียนเห็น ความสำคัญของคุณภาพการจัดการศึกษา เร่งพัฒนาโรงเรียนทุกด้านให้เป็นที่ยอมรับและเกิดความเชื่อถือศรัทธาจาก บุคคลทุกระดับ และเมื่อโรงเรียนมีความพร้อมทุกๆ ด้าน แล้วย่อมหมายถึงโรงเรียนมีสุขภาพองค์การที่สมบูรณ์ขึ้น ดังนั้น เมื่อโรงเรียนมีสุขภาพองค์การที่สมบูรณ์แล้วย่อมส่งผลให้โรงเรียนมีประสิทธิภาพสูงยิ่งขึ้น สอดคล้องกับ ความคิดเห็นของ พันธุ์เทพ ใจคำ (2547, หน้า 9) กล่าวไว้ว่า ผลสำเร็จของการบริหารที่บรรลุเป้าหมายหรือ วัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ ทั้งนี้เกิดจากประสิทธิภาพของผู้บริหารโรงเรียนที่ใช้ความสามารถและประสบการณ์ในการ บริหารเพื่อโน้มน้าวผู้ใต้บังคับบัญชาให้ปฏิบัติงานให้เกิดผลตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ สุดท้ายสิ่งต่างๆ เหล่านี้จะส่งผลให้ดี ต่อโรงเรียน คือ โรงเรียนมีประสิทธิผลสูงซึ่ง สมชาย ตั้งสุกศิริ (2554, หน้า 17) ก็ได้กล่าวไว้ว่า ประสิทธิภาพของ โรงเรียนเป็นผลลัพธ์ขั้นสุดท้ายของการบริหารโรงเรียนและคุณภาพการสอนของครูและเป็นเครื่องช่วยตัดสินใจของ ผู้ปกครองในการส่งบุตรหลานเข้าเรียนด้วย จะทำให้โรงเรียนสามารถดำเนินการจัดการศึกษาต่อไปได้ จึงถือได้ว่า ประสิทธิภาพมีความสำคัญต่อการจัดการศึกษาในโรงเรียนเป็นอย่างยิ่ง

3. ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารกับประสิทธิผลของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1 พบว่า โดยภาพรวมมีความสัมพันธ์กันทางบวก ในระดับปานกลาง ($r = .58$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01 โดยจะเห็นได้ว่าเป็นไปตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช 2540 ได้กำหนดแผนพัฒนาการศึกษาให้มีคุณภาพมาตรฐานซึ่งสอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ที่ว่า ผู้บริหารโรงเรียนควรมีหลักในการบริหารจัดการเพื่อรองรับมาตรฐานคุณภาพการศึกษาโรงเรียน และสภาพการณ์ซึ่งอยู่ในช่วงเวลาของการเปลี่ยนแปลงการปฏิรูปการศึกษา จึงทำให้การจัดการศึกษาในปัจจุบันมีการส่งเสริมสนับสนุนให้เกิดจิตสำนึกของกลุ่มหรือชุมชน และการทำงานแบบเป็นองค์รวม ทำให้ผู้บริหารที่เปรียบเสมือนผู้กำหนดทิศทางของสถานศึกษาเป็นหลักสำคัญยิ่งต่อสถานศึกษา ครู และผลงานอันเป็นส่วนรวม ผู้บริหารจึงต้องการปรับเปลี่ยนภาพลักษณ์ของตัวเองให้เหมาะสม เป็นตัวอย่างและเป็นผู้นำที่จะนำพาองค์กรไปสู่เป้าหมาย (Burn) จึงได้เสนอวิธีการของความเป็นผู้นำแบบใหม่ที่จะสามารถจูงใจให้ผู้ปฏิบัติตามงานได้มากกว่าที่คาดหวังไว้ ซึ่งเรียกว่าผู้นำการเปลี่ยนแปลง (Transformational Leadership) การที่ผู้นำและผู้ตามช่วยเหลือซึ่งกันและกันเพื่อยกระดับขวัญและแรงจูงใจของแต่ละฝ่ายให้สูงขึ้น Kahan (2008) ได้กล่าวว่า ผู้บริหารโรงเรียนที่มีภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์จะทำงานในลักษณะบูรณาการโดยมีการเชื่อมโยงวิสัยทัศน์สู่เป้าหมายที่วางไว้เน้นภาพรวมโดยใช้ความมุ่งมั่นตั้งใจและปฏิบัติงานอย่างต่อเนื่อง มีจินตนาการและมุ่งผลลัพธ์ที่สามารถจับต้องได้รวมถึงการมองอนาคตต้องอาศัยความคิด จินตนาการที่กว้างไกลเพื่อความสำเร็จของโรงเรียนสอดคล้องกับทัศนะของ สุวิทย์ ยอดสละ (2556, หน้า 45) ทำการวิจัยเรื่องการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ผลการวิจัยพบว่าสภาพปัจจุบันภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยรวมและรายด้าน อยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับการวิจัยของ นิโกญลาลันเหลือ (2554, หน้า 249-250) ได้ทำการวิจัยเรื่อง โมเดลสมการโครงสร้างภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานโดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากเช่นกัน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเลย เขต 1 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่าทุกด้านอยู่ในระดับมากและด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านที่ 2 การสื่อสารวิสัยทัศน์ ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านที่ 4 การเป็นแบบอย่างที่ดี ดังนั้นผู้บริหารควรมีภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ มีความสามารถในการจูงใจหรือนำบุคคลอื่นๆ อย่างมีวิสัยทัศน์ แล้วนอกจากนั้นผู้บริหารจะต้องเป็นผู้ที่อุทิศตนทุ่มเทความสามารถในการปฏิบัติงาน เป็นคนที่รักษาคำพูด ปฏิบัติจริง ประพฤติดีเป็นคนมีคุณธรรมจริยธรรม เพื่อสร้างความเชื่อมั่น ความไว้วางใจ ให้กับครู และที่สำคัญผู้บริหารควรนำแนวคิดภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหาร ไปปฏิบัติเพื่อเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับผู้บริหารรุ่นต่อไปได้ยึดถือปฏิบัติ

1.2 ประสิทธิผลของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ดังนั้นข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา ชุมชน และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องควรให้ความสนใจในเรื่องการมุ่งเน้นวิชาการให้มากขึ้น มีการร่วมมือวางแผนพัฒนางานวิชาการอย่างจริงจัง ทั้งนี้เนื่องมาจากงานวิชาการเป็นภารกิจหลักของโรงเรียนที่จะต้องดำเนินการให้ประสบผลสำเร็จ และเป็นเป้าหมายของการจัดการศึกษา และเน้นให้ผู้เรียนมีทักษะความรู้คู่กับการดำเนินชีวิตและเกิดกระบวนการเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างยั่งยืน

1.3 ภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1 มีความสัมพันธ์กันทางบวก คือ มีความสัมพันธ์ไปในทิศทางเดียวกัน แสดงให้เห็นถึงขนาดของโรงเรียนที่จะดำเนินการให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ ดังนั้นผู้บริหารควรเป็นผู้นำทางความคิดด้วยการคิดเองหรือนำความคิดของคนอื่นมาประยุกต์ใช้ เป็นที่มีความสามารถ มองการณ์ไกล มองเห็นวิธีการปฏิบัติที่จะนำองค์การให้บรรลุความต้องการนั้นได้

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัย ครั้งต่อไป

1. ควรนำเสนอการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหาร และการพัฒนาประสิทธิผลของโรงเรียน โดยจัดทำวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action research) เพื่อให้เกิดการพัฒนาสถานศึกษาอย่างเป็นรูปธรรมต่อไป

2. ควรศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารกับประสิทธิผลของโรงเรียน จากกลุ่มประชากรกลุ่มอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา เช่น ครูโรงเรียนเอกชน ครูโรงเรียนเอกชน ครูสังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลหรือ ครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา เพื่อให้ทราบสภาพที่แท้จริง เพื่อนำผลการวิจัยไปเพื่อพัฒนาองค์การให้ก้าวหน้าอย่างมีประสิทธิภาพ

3. ควรศึกษาสภาพภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารโดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ

เอกสารอ้างอิง

- นิกัญชลาลัน เสนอ. (2554). *แผนกลยุทธ์เพื่อพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ที่เหมาะสมสำหรับผู้บริหารพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542*. ราชกิจจานุเบกษา. เล่มที่ 121 ตอนพิเศษ 23 ก (14 มิถุนายน 2547).
- _____. (2554). *โมเดลสมการโครงสร้างภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน*. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษาบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- แผนพัฒนาการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ (ฉบับที่ 11 พ.ศ. 2555-2559). *แผนพัฒนาการศึกษามัธยมศึกษาปีที่ 11*. Slideshare. (www.slideshare.net/rpk20school/11-1405134123 สิงหาคม พ.ศ. 2555).
- สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ ค้นคว้าเมื่อ 21 กรกฎาคม พ.ศ. 2558.
- พิมพ์อร สดเอี่ยม. (2547). *ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลการบริหารวิชาการของสาขาวิชาในระดับบัณฑิตศึกษาของสถาบันราชภัฏ*. วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ภัทรพร เกษสังข์. (2549). *การวิจัยทางการศึกษา*. มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย.
- สมชาย ดังศุภศิริ. (2554). *ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาในจังหวัดขอนแก่น*. วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย.
- สุวิทย์ ยอดสละ. (2556). *การพัฒนาภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน*. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษาวิทยาศาสตรดุษฎีบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- Hoy, W.K. (2008). *Educational administration : theory, research, and practice*. New York : McGraw-Hill.

Hoy, W.K. & Miskel, C.G. (2008). Educational administration : Theory, research and practice. 8thed.
New York : McGraw–Hill.

Kahan, Seth.(2008).Visionary leadership.[online].Available from : [http// : www.sethkahan.com/Resources_Ovisionary_leadership.html](http://www.sethkahan.com/Resources_Ovisionary_leadership.html). [Cited May1, 2010].

Nanus, B. (1992). Visionary leadership : Creating a compelling sense of direction for your organization. San Francisco, CA : Jossey–Bass.

Thompson, Scott. (2009). Visionary Leadership in action While There is More to Leadership Than Vision. [online]. Available from : [http//www.books.google.co.th/books?isbn=0761971777](http://www.books.google.co.th/books?isbn=0761971777). [Cited March15, 2008].

วารสารการบริหารการศึกษาและภาวะผู้นำ
มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี